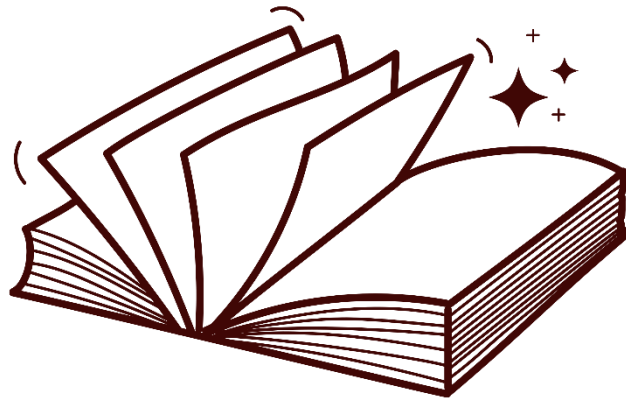


منهج طالب العلم

บททดสอบ นักศึกษา ของ นักศึกษา

ชัยคุ ธิฎอ อะหฺมัด สมะดี
บรรยาย /

มูฮัมมัดยาซีน เหลี่ยมหมาน
ถอดความและเรียบเรียง /



بَحْثُ طَالِبِ الْعِلْمِ

บททดสอบของนักศึกษา

บรรยาย / ชัยคุ ร็ฎอ อะหมัด สมะดี -อะฟีซะฮ์อุลลอฮ์-

ถอดความและเรียบเรียง / มุฮัมมัดยาซีน เหม็ลหมาน

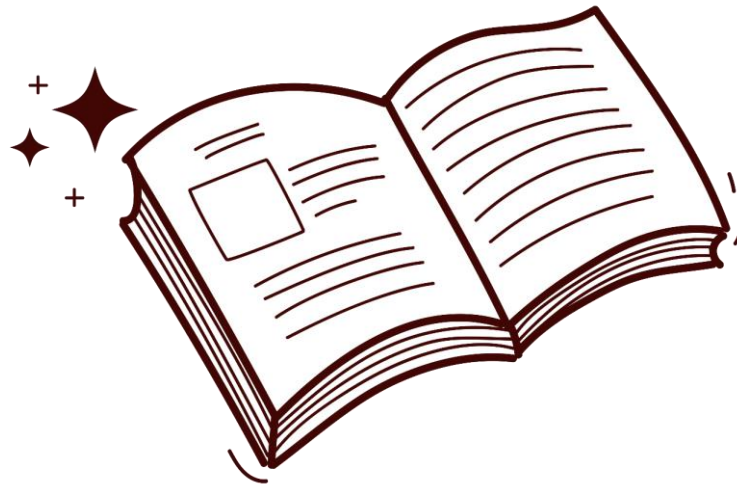
พิสูจน์อักษร / Muhammadfatih Mahiwan

ออกแบบและรูปเล่ม / Abumuhammad

วันเผยแพร่ / 4 ธันวาคม 2565 (10 กุมภาพันธ์ 1444)

โครงการผลิตตำราวิชาการ ศูนย์อ็อบนุลก็อยยิม ลำดับที่ 2

/ บรรยายในงานพบปะนักศึกษาต่างประเทศ ครั้งที่ 2/2563 วันที่ 19 กันยายน 2563 ณ จังหวัดสตูล
โดยทีมต่างประเทศ สมาคมพัฒนาเยาวชนมุสลิมไทย



สารบัญ

ภาษาอาหรับกับนักศึกษาศาสนา	/ 3
ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ศาสนาไว้อย่างไร ?	/ 5
นิยามของ (المُحَنِّ)	/ 6
เมื่อพูดถึงบททดสอบ เรานึกถึงอะไร ?	/ 6
บททดสอบมีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลิก	/ 7
บททดสอบของอิมามอะหฺมัด	
บททดสอบของอิมามบุคอรี	
มารยาทเมื่อเห็นบททดสอบประสพกับผู้อื่น	/ 11
ระดับของการได้ประโยชน์จากบททดสอบ	/ 12
ตัวอย่างบททดสอบของผู้รู้	/ 13
บททดสอบของอิมามอัล-ฮะกอซีย	
บททดสอบของอิมามอิบนุ ตัยมียะฮฺ	
บรรดาผู้ศรัทธาล้วนถูกทดสอบ	/ 14
บททดสอบของนักศึกษาปัจจุบัน	/ 15
บททดสอบในเรื่องเทคโนโลยี	
บททดสอบในเรื่องความสุขสบาย	

بَحْثُ طَالِبِ الْعِلْمِ

บททดสอบของนักศึกษา

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، والعاقبة للمتقين، ولا عدوان إلا على الظالمين، وأصلي وأسلم على أشرف الأولين والآخرين نبينا محمد وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين، اللهم لا سهل إلا ما جعلته سهلاً، وأنت تجعل الحزن إذا شئت سهلاً، اللهم اجعل عملنا كله صالحاً، واجعله لوجهك خالصاً، ولا تجعل لأحد فيه شيئاً يارب العالمين، اللهم اجعل جمعنا هذا جمعة مرحومة، واجعل تفرقتنا من بعده تفرقة معصومة، ولا تجعل مننا ولا بيننا ولا حولنا شقياً ولا مطروداً ولا محزوماً، أما بعد:

/ ภาษาอาหรับกับนักศึกษาศาสนา

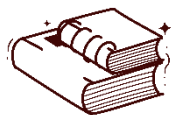
ทำไมสำหรับนักศึกษานอก สมควรที่จะยกระดับในการฟังบรรยายเป็นภาษาอาหรับ ?

ผมเฝื่อนว่าประเทศไทยจะต้องเริ่มยกระดับความรู้ (نَهضة العلمية) เหมือนที่ประเทศอินเดีย ในการฟื้นฟู การยกระดับและการยกสถานภาพของนักศึกษาและผู้รู้ให้อยู่ในมาตรฐานสากล หมายถึงว่า หากสมมุติฐานว่า เราเป็นนักศึกษาศาสนา (طلاب العلم) ที่ยังไม่ได้เป็นผู้รู้ ซึ่งนักศึกษาศาสนา คือผู้ที่ศึกษาความรู้ในหลักการศาสนา (العلم الشرعي) โดยมีภาษาดั้งเดิม คือภาษาอาหรับเพราะเป็นภาษาของอัลกุรอาน และหะดีษ สมมุติว่าเป้าหมายของนักศึกษาศาสนาคือ การเป็นผู้รู้ ถ้าจะยกระดับความรู้ ที่จะให้นักศึกษาและผู้รู้ในระดับสากล ก็หมายถึงว่า เราจะต้องใช้เครื่องมือในการสื่อสาร ไม่ใช่แค่สื่อสารอย่างเดียว ส่วนใหญ่เราจะสื่อสาร(ระหว่างนักศึกษาหรือระหว่างผู้รู้) ด้วยภาษาอะไรก็ได้ เพราะทุกภาษาอื่น ๆ จากอาหรับนั้นมีค่าเหมือนกัน แต่สำหรับภาษาอาหรับจะมีค่าพิเศษ อันเนื่องจากว่าเป็นภาษาของอัลกุรอาน เป็นภาษาของความรู้ที่เราฝึกฝนและเลือกที่จะเป็นฐานของเรา หากจะมีอะไรที่จะจำแนกระหว่างนักศึกษาหรือผู้รู้ในประเทศไทย (ที่จบมาจากต่างประเทศในแถบอาหรับ) เป็นจำนวนมากนั้น เราจะเอามาตรฐานอะไรมาวัดระดับความรู้ของนักศึกษาและผู้รู้เหล่านั้น ?

มาตรฐานแรก คือการสื่อสารภาษาอาหรับด้วยกันในระดับวิชาการ การใช้ภาษาทางวิชาการมันจะสื่อถึงคุณภาพการศึกษาของเขา

มาตรฐานที่สอง คือการสื่อสารระหว่างเขากับตำรา เราจะรู้ได้อย่างไรว่า เราเรียนภาษาอาหรับอย่างมีคุณภาพ หากว่าเข้าห้องสมุดแล้วหยิบหนังสือเล่มหนึ่งที่เป็นภาษาอาหรับมาอ่าน หากให้อธิบายสิ่งที่อ่านว่าเข้าใจถูกต้องหรือไม่ ? และสามารถอธิบายตามเนื้อหาวิชาการที่ถูกต้องได้ นั้นแสดงว่าเราสามารถสื่อสารกับตำราได้ ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างมีคุณภาพ ซึ่งอันนี้ผมเรียกมันว่า **จุดเริ่มต้นของนักศึกษาศาสนา** ซึ่งจุดเริ่มต้นในประเทศไทย จะต้องได้ทักษะวิชาการ มิฉะนั้นแล้วเราก็ไม่ได้ยกระดับคุณภาพความรู้ของเรา

หากสังเกตผู้รู้ในไทยบางส่วน เมื่อมีการถกกันในประเด็นศาสนาก็ยังแปลภาษาอาหรับยังไม่ได้ หรือบางทีก็ต้องให้คู่สนทนาแปลให้อยู่อีก ที่ผมพูดไปข้างต้นมันคือหนึ่งในวิกฤตของนักศึกษาและผู้รู้ในประเทศไทย แต่หากเราเคยเห็นหมอเขาคูยกัน คำศัพท์ที่เขาใช้กัน คือคำศัพท์วิชาการทางการแพทย์ ซึ่งเขาไม่ยอมที่จะลดระดับ ที่จะมานั่งแปลกัน เพราะถ้าหากคุยกันไม่รู้เรื่อง ก็ไม่ใช่หมอ ก็ไม่ต้องมาคุยกัน



มาตรฐานที่จะวัดความรู้ของนักศึกษาและผู้รู้ **คือการสื่อสารกันด้วยภาษาวิชาการและการสื่อสารกับตำรา**

สาเหตุที่อยากจะให้จัดบรรยายเป็นภาษาอาหรับ เพราะอยากให้เราตระหนักและได้เข้าใจในภาษาอาหรับ เปรียบเช่นที่ประเทศอินเดีย ที่เขาสามารถจะยกระดับของความรู้ได้กว่าร้อยปีมาแล้ว **นักวิชาการของเขาสามารถเขียนตำราเป็นภาษาอาหรับ** ทำให้ผู้รู้และชาวอาหรับติดตามอ่านตำราเหล่านั้น **ผู้รู้ที่อินเดียสามารถแต่งกลอนเป็นภาษาอาหรับ** ซึ่งเขาก็ไม่ได้เริ่มต้นแบบทันทีทันใดเลย เขาก็ใช้เวลาในการที่จะยกระดับหลักสูตรของเขา ในการที่จะให้นักศึกษาและผู้รู้ต้องให้ความสำคัญกับภาษาอาหรับ เพราะเป็นภาษาแห่งความรู้ที่เขาให้เกียรติและให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในนักวิชาการทั้งหลาย เขาจะให้ความสำคัญมาก **สำคัญที่สุดก็คือเรื่องการสื่อสาร** เมื่อนักวิชาการหรือผู้รู้ เขาจะสื่อสารกันก็ด้วยภาษาอาหรับ เพื่อจะได้พิสูจน์ความสามารถของตัวเองในการพูด ในการสนทนา ในการบรรยาย ในการเขียนบทความ ในอินเดียเขามีวารสารที่เป็นภาษาอาหรับ เขามีตำราที่เป็นภาษาอาหรับและเขาพิสูจน์ความสามารถของตัวเองในการที่จะพูดและเขียนตำราเป็นภาษาอาหรับ เพื่อให้ นักวิชาการในโลกอาหรับที่มีคุณภาพในระดับสากล ตรวจสอบผลผลิตในตำราของเขา ทั้งในด้านการสื่อสารและด้านการเขียน

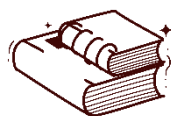
เมื่ออุละมาอจากประเทศอินเดีย ถูกเชิญไปเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เมื่อถูกเชิญแล้วเขารู้กันว่าอุละมาอท่านนั้นต้องสอนเป็นภาษาอาหรับ ตัวอย่างอุละมาอที่สอนในมหาวิทยาลัยในอาหรับ เช่น ชัยคุ เศาะฟิยฺเราะห์มาน อัลมุบาร็อกฟูรี (ท่านเป็นผู้ประพันธ์หนังสืออรรถาธิบายอัลกุหลัมคุดุม) ท่านได้สอนใน

มหาวิทยาลัยอิสลามมะดีนะฮ์ และ เมาลานา ชัยยิด อบุลอะลา อัล-มาดูดีห์ ท่านถูกเชิญไปบรรยายในโลกอาหรับหลายครั้ง อีกท่านคือเมาลานา อบุลหะซัน อัน-นัควีย์ ก็ถูกเชิญไปบรรยายในโลกอาหรับหลายครั้งเป็นภาษาอาหรับเช่นกัน นั่นหมายความว่า ความสามารถของเขาได้พิสูจน์แล้ว เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ผมอยากจะให้พวกเราเห็นความสำคัญของมัน ดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องปลายทาง บางคนอาจมองว่าจะมาให้ความสำคัญกับการพูด การฟังภาษาอาหรับมากทำไม ? ประเด็นไม่ได้ตรงตรงนั้น แต่ประเด็นมันอยู่ที่ว่า ตอนที่เราเรียนอยู่ที่ไทย เราได้ตั้งเป้าหมายการเรียนไว้อย่างไร ?

/ ตั้งเป้าหมายการเรียนศาสนาไว้อย่างไร ?

คำตอบของเราคือ มีเป้าหมายเพื่อจะได้เข้าใจอัลกุรอานเหมือนที่เศาะหาบะฮ์ได้เข้าใจอัลกุรอานจากท่านนบีไหม ? หากเป้าหมายในการเรียนเป็นเช่นนั้น มันก็คือเป้าหมายสูงสุดของเรา ในการที่จะลึกซึ้งกับอัลกุรอานเพราะการที่เราจะลึกซึ้งในด้านการปฏิบัติ นั้น เราจะต้องลึกซึ้งเฉกเช่นที่เศาะหาบะฮ์ลึกซึ้ง เพราะเศาะหาบะฮ์ถือว่า เป็นสุดยอดของตัวอย่างในด้านการปฏิบัติ หากเราอยากจะได้ถึงจุดสูงสุดเหมือนกับเหล่าเศาะหาบะฮ์ในการเข้าใจอัลกุรอานและหะดีษ เราก็ต้องพยายามเข้าใจภาษาอาหรับให้ได้

ถ้าเราตั้งเป้าหมายเช่นนี้ขณะที่เรียนในประเทศไทย แล้วมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่เราได้วางแผนไว้จนถึงปลายทาง การที่เราจะมาฟังบรรยายเป็นภาษาอาหรับจะไม่ใช่ประเด็น เช่นกันหากเราเรียนในประเทศไทยแล้วจบชานะวี เมื่อไปเรียนในโลกอาหรับ เขาก็คงไม่ต้องจัดคอร์สเพื่อให้เราเสียเวลาเรียนเตรียมภาษาอีกสองปี แต่การที่เขาจัดให้มีเรียนเตรียมภาษานั้น ก็แสดงว่าระบบการศึกษาในบ้านเรา มันไม่เอื้อให้นักศึกษาไทยเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในอาหรับได้ โดยที่ไม่ต้องเตรียมภาษาอีก ทั้ง ๆ ที่สถาบันการศึกษาหลาย ๆ แห่งในไทย เขาก็มีมาตรฐานในการเทียบรับรองแล้ว แม้จะมีมาตรฐานเหล่านั้นแล้ว แต่ก็ต้องเข้าเรียนเตรียมภาษาเหมือนกัน ก็แสดงว่าระบบการศึกษาในบ้านเรา โลกอาหรับยังไม่ไว้วางใจ แต่ถ้าหากว่าวันหนึ่ง หากคนไทยบรรยายเป็นภาษาอาหรับ พูดภาษาอาหรับ แล้วคนอาหรับฟังไม่รู้เรื่อง อาหรับก็จะคิดใหม่แล้วว่า แสดงว่าสถาบันในไทยเขาเรียนกันแบบไหนถึงพูดภาษาอาหรับไม่ได้ ? เช่น คนอินเดียที่เขาผ่านระบบการศึกษาในบางสถาบัน เมื่อไปเรียนในโลกอาหรับ เขาก็ไม่ต้องเรียนเตรียมภาษาอีกแล้ว เพราะเขารู้ว่านักศึกษาเหล่านั้นอยู่ในระดับไหนแล้ว นี่คือตัวอย่างที่อยากจะให้เราได้เห็นภาพ



เป้าหมายสูงสุดในการเรียนศาสนาคือ
เพื่อจะได้เข้าใจอัลกุรอานเฉกเช่นที่เศาะหาบะฮ์เข้าใจ

/ นิยามของ (المَحْنَةُ)

المَحْنَةُ รากศัพท์มาจากคำว่า الْإِمْتِحَانُ ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกับคำว่า الْإِبْتِلَاءُ، الْإِخْتِبَارُ สรุปลคือ المَحْنَةُ แปลว่า **บททดสอบ** หากไปดูตำราที่พูดถึงชีวประวัติของผู้รู้ (อุละมาอ) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ คือ مَوْلِدُهُ (การเกิดของเขา), طَلَبُهُ لِلْعِلْمِ (การศึกษาของเขา), شَيْخُوهُ (อาจารย์ของเขา), تَلَامِيذُهُ (ลูกศิษย์ของเขา), سِيرَتُهُ (ประวัติของเขา), أَخْلَاقُهُ (มารยาทของเขา) และในทุกการเล่าถึงชีวประวัติของผู้รู้ก็จะมีการกล่าวถึง مَحْنَتُهُ (บททดสอบของเขา) อุละมาอเกือบทุกคนจะมีบททดสอบของเขา مَحْنَةُ الْعَالَمِ ซึ่งก็ไม่แปลกที่จะบอกว่า مَحْنَةُ طَالِبِ الْعِلْمِ (บททดสอบของนักศึกษา) ซึ่งหากกล่าวถึงปัจจุบันที่เราเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ก็จะมีบททดสอบมากมาย หรือหากจะใช้ مَحْنَةُ الْعَالَمِ (บททดสอบของผู้รู้) ที่กล่าวถึงอนาคต สำหรับคนที่วางแผนแล้วว่าจะเป็นผู้รู้ หากเป็นไปตามมาตรฐานของผู้รู้นั้นก็ต้องผ่านบททดสอบอีกมากมาย หากสังเกตในอัลกุรอาน คำที่ใช้มากที่สุดในอัลกุรอานจาก 5 คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าบททดสอบ (الْمَحْنَةُ ، الْإِبْتِلَاءُ ، الْإِخْتِبَارُ ، الْمَصِيبَةُ ، الْفِتْنَةُ) คือ คำว่า الْمَصِيبَةُ، الْإِبْتِلَاءُ، الْفِتْنَةُ คือ คำว่า الْمَصِيبَةُ، الْإِبْتِلَاءُ، الْفِتْنَةُ

อัลลอฮฺ ตะอาลา ทรงตรัสว่า

أَحْسِبِ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

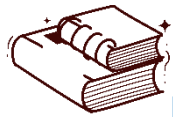
ความว่า “มนุษย์คิดหรือว่า พวกเขาจะถูกทอดทิ้งเพียงแต่พวกเขาบอกว่าเราศรัทธา

และพวกเขาจะไม่ถูกทดสอบกระนั้นหรือ ?” (สุเราะฮฺอัล-อังกะบูต : 2)

/ เมื่อพูดถึงบททดสอบ เราจะนึกถึงอะไร ?

เรานึกถึงบททดสอบไหม ? เมื่อเราเห็นศาสนาถูกบิดเบือน แล้วเราไม่รู้ว่าจะทำอะไร ? ผู้ปกครองบังคับให้ผู้รู้บิดเบือนศาสนา ซึ่งศาสนาเป็นสิ่งที่รักของเราได้ถูกบิดเบือนต่อหน้าเรา แล้วเราทำอะไรไม่ได้ หากเราจะทำอะไร เราก็จะลำบากหนักกว่าการเจ็บป่วยต่าง ๆ อาจจะถูกล้อเลียนหรืออื่น ๆ นี่ก็คือบททดสอบ หรือการที่เราเห็นคนที่เราอยากจะช่วยสอนและช่วยให้ความรู้แก่เขา โดยเราได้ทำหน้าที่ไปร่ำเรียนมาแล้วเอาความรู้มาสอนชาวบ้าน แต่เราเห็นว่าจำนวนชาวบ้านที่เขาต้องการศาสนา ต้องการความรู้ มากกว่าความสามารถที่เราสามารถยื่นมือไปช่วยเหลือ ยื่นความรู้ไปให้เขา เราอยากให้ความรู้กับทุกคนที่ต้องการศาสนา ต้องการความรู้ เราจะรู้สึกสงสารเขา นี่ก็คือบททดสอบ หรือการที่เรามีข้อจำกัดของเวลาและความสามารถ ทำให้เราไม่สามารถที่จะให้ (ให้ความรู้) ในสิ่งที่เราอยากให้แก่ทุกคนได้ นี่ก็คือบททดสอบ

บททดสอบในมโนภาพของเราส่วนใหญ่ ก็จะนึกถึงสิ่งที่เราได้ประสบพบเจอในชีวิต พวกเราจะได้ขยายมโนภาพนี้ให้เห็นบททดสอบและตัวอย่างของบททดสอบมากขึ้น แนะนำให้เราได้อ่าน **تَرَاجُمُ الْعُلَمَاء** (ชีวประวัติของอุละมาอ์) ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในทุกพื้นที่และในทุกประวัติศาสตร์ เราจะได้เห็นตัวอย่างบททดสอบของผู้รู้และนักศึกษา บททดสอบนี้มีผลในการขยายความคิดของเรา ทำให้มโนภาพของเราสามารถจินตนาการได้ เป็นไปได้ว่าบททดสอบเหล่านี้ อาจเกิดกับตัวเราในสักวันหนึ่ง เราอยู่ในบ้านเมืองนี้ ประเทศนี้ เราไม่ค่อยเจอบททดสอบในด้านการงานศาสนาเหมือนประเทศอื่น ๆ เราไม่เคยผ่านบททดสอบของผู้รู้ที่จะต้องออกพิทวาตามผู้ปกครอง เช่น พิทวาเรื่องการทำสัญญาสันติภาพกับยิว ทำให้ผู้รู้บางท่านต้องขายศาสนาจนกระทั่งออกมาต่อต้านและด่าทอบรรดามุญาฮิดีน ผู้ที่เขาต่อสู้เพื่อกู้ชาติบ้านเมือง เพื่อศักดิ์ศรีของเมืองอัล-อักศอ แต่กลับยกย่องศัตรูอิสลามว่าเป็นพวกที่รักสันติภาพ



**เมื่อศาสนาสุดที่รักของเรา ได้ถูกบิดเบือนต่อหน้าเรา
แล้วเราทำอะไรไม่ได้ นี่คือนิบททดสอบ !!!**

/ บททดสอบมีบทบาทสำคัญในการร่างบุคลิก

บททดสอบมีบทบาทสำคัญในการที่จะร่างบุคลิกของเรา เฉกเช่นบริบทต่าง ๆ ในชีวิตที่เราจะต้องผ่าน ซึ่งมีบทบาทในการที่จะร่างบุคลิก คนที่อยู่ในบริบทของสังคมที่ชอบเล่น ชอบทะเล่ บุคลิกของเขาก็จะเป็นแบบนั้น คนที่อยู่ในบริบทของสังคมที่มีความดีใจ ที่เจอแต่เรื่องจริง บุคลิกของเขาก็จะเป็นแบบนั้น

เด็ก ๆ หรือเยาวชนที่เกิดในครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน บุคลิกก็จะต่างกัน หากเกิดในครอบครัวที่มีฐานะพ่อแม่ก็จะอำนวยความสะดวก อยากรู้อะไรก็ได้หมด ส่วนเด็กบางคนไม่ใช่แบบนั้น สิ่งเหล่านี้มีผลต่อบุคลิกของเขาอย่างแน่นอน บททดสอบของแต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน แล้วมันก็จะมีการที่จะให้บุคลิกของเราเป็นไปในทิศทางไหน ? ในขณะที่บางบททดสอบนั้น เราไม่มีสิทธิ์ที่จะเลือก เช่น บททดสอบของความยากจน บททดสอบจากอุปสรรคในการศึกษา

/ นักศึกษาไม่มีสิทธิ์ที่จะเลือกบททดสอบหรือ ? เราต้องวิ่งไปหาบททดสอบหรือ ?

ในบันทึกของอิมามอะหมัด ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ

ความว่า “พวกเจ้าจงขอต่ออัลลอฮฺ ซึ่งความปลอดภัย”

العافية (ความปลอดภัย) หมายถึง ความปลอดภัยจากบททดสอบทั้งหลาย

และในบันทึกของอิมามบุคอรี ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

ความว่า “พวกท่าน อย่าปรารถนาที่จะพบกับศัตรู”

พวกท่านอย่าปรารถนาที่จะพบกับศัตรูเพื่อจะได้สู้รบกับศัตรู เพราะการพบกับศัตรูและสู้รบกันนั้น ไม่ใช่เรื่องสนุกที่บางคนเข้าใจ ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ก็บอกว่า อย่าปรารถนาเลย มันไม่ใช่เรื่องสนุก บางคนเห็นเลือดหยดแรกก็สลบหรือหนีเลย พอหนีคือการหันหลังให้ศัตรู ซึ่งถือว่าเป็นบาปใหญ่ ในตอนแรกเขาปรารถนาที่จะพบศัตรู แต่พอเจอของจริงหันหลังให้ศัตรู หนีจากสงครามก็เป็นบาปใหญ่ แสดงว่าเราปรารถนาที่จะพบกับบททดสอบ ซึ่งไม่รู้ว่าเราจะเผชิญหน้ากับบททดสอบได้หรือไม่ ?

كيفية تكوين الشخصية العلمية ؟

/ เราจะให้บททดสอบมีบทบาทในการสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษาและผู้รู้อย่างไร ?

ในเมื่อบททดสอบนั้นมันเข้ามาหาเรา เป็นสิ่งที่อัลลอฮฺกำหนดและศาสนาสั่งใช้ไม่ให้เราวิ่งไปหามัน

คำถามคือ แล้วจะให้เรามีบททดสอบอย่างไร ?

ก่อนที่เราจะตอบ เราต้องตั้งคำถามก่อนว่า เรากำลังพูดถึงว่า บททดสอบมันมีบทบาทในการสร้างบุคลิกของเรา ถ้าไม่มีบททดสอบแสดงว่าบุคลิกของเราแย่ไปเลยหรือ ? ส่วนคนที่ไม่ผ่านบททดสอบก็จะเป็นนักศึกษาที่อ่อนแอไปเลยหรือ ? คำตอบคือ ไม่ใช่เช่นนั้นเลย และไม่ควรที่จะเข้าใจว่า จำเป็นต้องมีบททดสอบเราถึงจะได้เป็นคนเข้มแข็ง เป็นนักศึกษาหรือผู้รู้ที่เข้มแข็ง หรือจะได้มีบทบาท มีความสามารถและศักยภาพในการเผชิญหน้ากับอุปสรรค หากจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในสังคม เราต้องผ่านบททดสอบก่อน ซึ่งไม่จำเป็นเสมอไป เพราะบททดสอบมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น

/ บททดสอบของอิมามอะหฺมัด (محنة الإمام أحمد) ฮ.ศ. 164-241

อิมามอะหฺมัด ซึ่งเป็นอาจารย์ของอิมามบุคอรี ท่านไม่ได้เป็นคนที่ร่ำรวย จนกระทั่งท่านจะคอยตามพาหนะที่ขนข้าวสาลีและจะคอยเก็บข้าวสาลีที่หล่นลงมา แล้วนำไปกิน นี่คือการยากจนที่ท่านประสบ แต่เมื่ออุละมาอ์ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ เขาไม่ได้มองว่าเรื่องนี้คือบททดสอบใหญ่ของอิมามอะหฺมัด เพราะเมื่อเทียบแล้วกับบททดสอบที่อิมามอะหฺมัดต้องเผชิญกับบททดสอบที่เกี่ยวกับอัลกุรอาน จนท่านถูกซ้อม ถูกทรมาน ด้วยการนำตัวไปแขวนจนกระทั่งป่าของท่านหลุด จนต้องรักษา เพื่อจะให้ท่านกล่าวว่า อัลกุรอานเป็นสิ่งถูกสร้าง ท่านถูกทรมารเช่นนี้เป็นเดือนและถูกห้ามสอนเป็นปี โดยท่านต้องแอบสอน หากเจอว่าท่านสอนก็จะถูกจับเข้าคุก จนลูกศิษย์ต้องแอบไปเรียนกับท่านตัวต่อตัวเพื่อจะได้รายงานหะดีษ เรียนรู้หะดีษ นี่คือนิยามบททดสอบที่ใหญ่ที่สุดของอิมามอะหฺมัด

/ บททดสอบของอิมามบุคอรี (محنة الإمام البخاري) ฮ.ศ. 194-256

อิมามบุคอรีไม่ได้ผ่านบททดสอบเช่นเดียวกับอิมามอะหฺมัด ท่านไม่เคยถูกซ้อม ไม่เคยถูกทรมาน ท่านอาจจะไม่เคยผ่านบททดสอบเรื่องความยากจน เพราะท่านเป็นนักธุรกิจ เมื่อท่านจะไปสอนที่ไหน ท่านก็นำสินค้าไปขาย ท่านอิมามยะหฺยา บิน มาอีน (يحيى بن معين) ซึ่งเป็นผู้รู้รุ่นเดียวกับอิมามอะหฺมัด และเป็นอาจารย์ของอิมามบุคอรีเช่นกัน ซึ่งอิมามยะหฺยา บิน มาอีน ได้รับมรดกจากพ่อของเขาจำนวนหนึ่งล้านดิรฮัมประมาณ ห้าร้อยล้านบาท ซึ่งใช้ทั้งหมดไปในการศึกษาหะดีษ ท่านก็ถูกทรมานเหมือนกับอิมามอะหฺมัดจนท่านทนไม่ไหว และต้องกล่าวว่าอัลกุรอานเป็นสิ่งถูกสร้าง แต่อิมามอะหฺมัดไม่ยอมกล่าว

อาจารย์ทั้งสองของอิมามบุคอรีถูกบททดสอบอย่างหนัก แต่อิมามบุคอรีไม่ได้ถูกทดสอบเช่นนั้น แต่ท่านถูกทดสอบด้วยบททดสอบอีกอย่างหนึ่ง คือบททดสอบระหว่างท่านกับอาจารย์อีกท่านหนึ่งของท่าน ชื่ออิมามมุฮัมมัด อัซซุสฺลี (محمد الزهلي) ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ท่านสนิทมากกว่าอิมามอะหฺมัด ท่านได้รายงานหะดีษจากอาจารย์ท่านนี้มากกว่ารายงานจากอิมามอะหฺมัด ซึ่งอิมามมุฮัมมัด อัซซุสฺลี เป็นอุละมาอ์ในบุดอรอ เมื่ออิมามบุคอรีได้ประพันธ์ตำราเศาะฮีหฺอัลบุคอรี แล้วท่านได้เดินทางกลับมายังเมืองบุดอรอ ซึ่งดูเหมือนว่าอาจารย์ท่านนี้ได้อิจลาอิมามบุคอรี จึงสั่งให้ลูกศิษย์อีกท่านชื่อ มุฮัมมัด บิน อิสมาอิล ไปถามอิมามบุคอรีในประเด็นเกี่ยวกับอะกีดะฮฺ ว่าอัลกุรอานเป็นสิ่งถูกสร้างหรือไม่ ? ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก ซึ่งคำตอบของอิมามบุคอรีต่างกับอิมามมุฮัมมัด อัซซุสฺลี จนเป็นสาเหตุทำให้อิมามบุคอรีได้เขียนตำราชื่อคอลกุน อัฟอาลิลอิบาด (خلق أفعال العباد) หลังจากนั้นอัซซุสฺลี จึงได้ประทุษร้ายต่ออิมามบุคอรีว่า เป็นพวกบิดอะฮฺ ญะมียะฮฺ ซึ่งขณะนั้นอัซซุสฺลี มีอิทธิพลในถิ่นบุดอรอมากกว่าอิมามบุคอรี จนอิมามบุคอรีได้ถูกขับไล่ออก

จากเมืองบุงคอรอ โดยอิมามบุงคอรีย์เคยสนิทกับอาจารย์ของท่านมากและรายงานหะดีษจากอาจารย์ท่านนี้มากกว่าอิมามอะหมัดซะอีก

อิมามอิบนุ หะญัร ได้อธิบายเศาะฮิหฺอัลบุงคอรีย์ว่า “ทุกหะดีษที่อิมามบุงคอรีย์ได้รายงานหะดีษจากอาจารย์ของท่านชื่อมุฮัมมัด บิน อัซซุฮฺลีนัน ท่านจะบอกว่า **محمد بن أحمد** รายงานจากมุฮัมมัด โดยไม่เอียนามสกุล ซึ่งนั่นคือมุฮัมมัด บิน อัซซุฮฺลีย์” อิมามบุงคอรีย์รายงานหะดีษจากอาจารย์ของท่านที่ชื่อว่า มุฮัมมัดหลายท่าน ดังนั้นเพื่อจะแยกแยะว่ามุฮัมมัดไหน ? ก็ต้องใส่นามสกุลไปด้วย แต่ด้วยความงอนและโกรธต่ออาจารย์ของท่านที่เป็นสาเหตุให้ท่านถูกขับไล่ออกจากเมืองบุงคอรอ ท่านจึงไม่ได้เอียนามสกุลของอาจารย์ท่านนี้เข้าไปเพราะการเอียนามสกุล คือการให้เกียรติ

หากดูในชีวประวัติของอิมามบุงคอรีย์ (رحمته) จะพบว่าบททดสอบของท่านคือ **บททดสอบในเรื่องการถูกขับไล่ออกจากเมืองบุงคอรอ** ซึ่งการขับไล่นี้เป็นบททดสอบที่ไม่ได้เดือดร้อนเหมือนกับอิมามอะหมัด ท่านอิมามบุงคอรีย์ ได้เขียนหัวข้อต่าง ๆ ในเศาะฮิหฺอัลบุงคอรีย์ใกล้กับหลุมฝังศพของท่านนบี ซึ่งหมายถึงว่าสมัยนั้นอิมามบุงคอรีย์จะเข้าเมืองมะดีนะฮฺหรือมัสยิดนบีด้วยความสะดวกสบาย ไม่มีใครห้ามท่าน ซึ่งเป็นอภิสิทธิ์ที่ท่านได้รับ เพราะสมัยก่อนนั้นนักรายงานหะดีษเป็นเหมือนกับผู้พิพากษา ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือนักกฎหมาย เพราะนักรายงานหะดีษจะเข้าใจกฎหมาย กฎหมายก็คืออัลกุรอานและหะดีษ โดยมีอำนาจในการตีความของตัวบทต่าง ๆ

เราอาจจะไม่มีบททดสอบเหมือนกับอิมามอะหมัด เราอาจจะไม่ถูกทดสอบด้วยการถูกจับกุม ถูกทรมานหรือถูกบังคับให้ฟัตวาตามผู้ปกครองในสิ่งที่เราไม่เชื่อ หากไม่ฟัตวาก็จะโดนจับกุมหรือถูกทรมาน เราอาจจะไม่เคยผ่านบททดสอบเช่นนี้ แต่เราอาจจะเจอบททดสอบอีกชนิดหนึ่ง !!!

/ บททดสอบมีบทบาทสำคัญในการร่างบุคลิก

อัลลอฮฺ ตะอาลา ได้ประทานอัลกุรอานลงมา ซึ่งได้เล่าเรื่องราวของบรรดานบี บรรดาราชและบททดสอบของเขาเพื่อให้เป็นตัวอย่างของบททดสอบแก่เรา บททดสอบของบรรดานบีและราช ตลอดจนบททดสอบของบรรดาอุละมาอ์หรือผู้ที่เขายืนหยัดในหลักการ เสียสละเพื่อศาสนาเพื่อจะได้เป็นบทเรียน (عبرة) ให้กับเรา อัลลอฮฺ ตะอาลา ทรงตรัสว่า

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ

ความว่า : โดยแน่นอนในเรื่องราวของพวกเขาเป็นบทเรียนสำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา

(สุเราะฮฺอฺอฺอ์ : 111)

(عَبْرَ) แปลว่า บทเรียน ซึ่งมีรากศัพท์จากคำว่า عَبَرَ แปลว่า ข้ามหรือผ่านไปให้ได้ ก็หมายถึงผ่านบททดสอบไปให้ได้ แล้วเรื่องราวต่าง ๆ ในอัลกุรอานเป็นบททดสอบของเขา แล้วเราจะผ่านไปได้อย่างไร ? ทำไมในโองการนี้ถึงใช้คำว่า عَبْرَ ? และอัลลอฮฺ ตะอาลา ทรงตรัสว่า

فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

ความว่า : ดังนั้นพวกเจ้าจงยึดถือเป็นบทเรียนเถิด โอ้อัมีสตีปัญญาทั้งหลายเอ๋ย (สุเราะฮฺอัลฮัจญ์ : 2)

อุละมาอ์กล่าวว่า บททดสอบของเขา ไม่ใช่บททดสอบของเรา แต่ให้เราข้ามไปหาเขาหรือพยายามเปรียบเทียบให้บททดสอบของเขาข้ามจินตนาการว่ามันเกิดกับเรา ให้มันข้ามฝากมาอีกฝั่งหนึ่ง ในมิติของเวลา คือมันอยู่ในอดีตแต่ให้มันข้ามฝากจากอดีตมาอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เราได้รำลึกแล้วรู้สึกในบททดสอบนั้น นี่คือการที่จะทำให้บททดสอบข้ามมาหาเรา เป็นวิธีที่จะให้เราได้รับบทเรียนหรือประโยชน์จากบททดสอบของผู้อื่น ก็คือการศึกษาเรียนรู้จากบททดสอบของผู้อื่น

/ มารยาทเมื่อเห็นบททดสอบประสบกับผู้อื่น

1. ขอบคุนอัลลอฮฺที่เราไม่ได้พบกับบททดสอบเหมือนเขา ไม่ใช่ขอต่ออัลลอฮฺให้เจอบททดสอบเช่นเดียวกับเขา ท่านนบี คือลัลลอฮฺอะลัยฮิอะสลาม ใช้ให้เราขอคุอาเมื่อเห็นบททดสอบได้ประสบกับผู้อื่น ว่า

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفَضُّلاً

ความว่า “การสรรเสริญทั้งหมดเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ผู้ทำให้ฉันพ้นจากสิ่งที่พระองค์ทดสอบท่านและให้ฉันเหนือกว่าที่พระองค์สร้างหลายสิ่งอย่างแน่นอน” (บันทึกโดยติรมิซีย)

2. เห็นคุณค่าที่อัลลอฮฺให้เราได้ปลอดภัยจากบททดสอบนั้น ก็คือที่อัลลอฮฺได้ให้เราปลอดภัยจากบททดสอบ
3. ต้องได้ประโยชน์จากบททดสอบนั้น เพราะอัลลอฮฺกล่าวถึงเรื่องบททดสอบที่เป็นประโยชน์นั้นไว้ว่า

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِيَ الْأَلْبَابِ

ความว่า “โดยแน่นอนในเรื่องราวของพวกเขาเป็นบทเรียนสำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา”

(สุเราะฮฺฮุซุฟ : 111)

/ ระดับของการได้ประโยชน์จากบททดสอบ

ระดับแรก คือ การที่เราสำนึกในบททดสอบนั้น เช่นบททดสอบของนบียุซุฟ เรารู้สึกสงสารในความลำบากของนบียุซุฟ

ระดับปานกลาง คือ การที่เราจะรู้สึกในความเจ็บปวดในบางส่วนของบททดสอบ โดยที่เอาบททดสอบอื่น ๆ ที่เราเคยพบเจอในชีวิตมาเปรียบเทียบ เพื่อสัมผัสกับบททดสอบเหมือนที่ท่านนบียุซุฟถูกทดสอบ ในเรื่องที่พักของท่านทั้งในบ่อน้ำ เปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่เราเคยโดนทิ้งหรือหลงในสถานที่ ๆ หนึ่งซึ่งคล้าย ๆ กัน ซึ่งมีความรู้สึกเจ็บปวดเช่นกัน เมื่อท่านนบียุซุฟถูกทิ้งในบ่อน้ำ ท่านจะรู้สึกอย่างไร ? เป็นการเอาส่วนที่มีความใกล้เคียงมาเปรียบเทียบ ซึ่งเราก็สามารถสัมผัสกับความเจ็บปวดของนบียุซุฟในระดับหนึ่ง

ส่วนระดับสูงสุด ที่จะได้รับประโยชน์จากบทเรียน คือ การที่เราเข้าไปสู่บททดสอบนั้น แม้เราไม่ได้เจอด้วยตนเอง แต่เราสามารถที่จะพัฒนาการจินตนาการ จนกระทั่งเรารู้สึกในความเจ็บปวดของบททดสอบของผู้อื่นได้ เรารู้สึกว่าท่านนบียุซุฟเจ็บปวดขนาดไหน ? เรารู้สึกว่าอิมามอะหมัดเจ็บปวดขนาดไหน ? หากเรารู้สึกแบบนั้นได้ แสดงว่าเราถึงจุดสูงสุดในการที่จะได้รับบทเรียนจากบททดสอบนั้น คือการที่เข้าไปปรากฏตัวในบททดสอบนั้น แม้ว่ามันไม่ได้มาปรากฏกับเราก็ดำเนิน เพื่อจะได้มีบทเรียนให้ได้ แล้วสิ่งเหล่านี้มันจะเป็นความโปรดปราน เป็นสิ่งที่อัลลอฮฺจะให้กับผู้ที่ซอญอจากอัลลอฮฺ จะได้เป็นคนที่จะเข้าใจอัลกุรอานหรือบางทีเราชอบผู้รู้ท่านหนึ่ง แล้วชอบอ่านชีวประวัติของเขาบ่อย มันก็จะซึมซับกับเรามาก จนกระทั่งบางทีเรารู้สึกเหมือนเรายู่กับผู้รู้ท่านนั้นเลย เราจะรู้สึกในจินตนาการนั้น

จุดสูงสุดในการได้บทเรียนจากบททดสอบ



คือการเข้าไปปรากฏตัวในบททดสอบนั้น เพื่อจะได้รับบทเรียนให้ได้

บททดสอบของอูละมาอ์จึงมีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษา นักศึกษาก็จะเป็นบุคคลที่อยู่ในระดับของบรรดานบีและบรรดาศูลในการที่จะรับบททดสอบ ในหะดีษรายงานจากท่านชะฮัด บิน อับดีกอกศกล่าวว่า ฉันได้ถามท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ว่า โอ้ท่านรซูลุลลอฮฺ มนุษย์คนไหนที่ถูกทดสอบอย่างหนัก ? ท่านนบีจึงได้กล่าวว่า

الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلَا مَثَلَ

ความว่า “คือบรรดานบี หลังจากนั้นคนที่ถัดไป และถัดไป” (บันทึกโดยติรมิซีย)

บรรดานบีและรซูลถูกทดสอบหนัก หลังจากนั้นคนที่ถดถอยและถดถอย คือคนที่อยู่ในสถานะเหมือนสภาพของบรรดานบีและรซูล นั่นคือ บรรดาผู้รู้ มีหะดีษที่ดีความไวชัดเจนว่า ผู้รู้คือผู้ที่สืบทอดมรดกจากบรรดานบี ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

الْعُلَمَاءُ وَرِثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

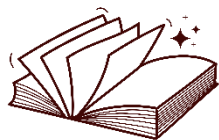
ความว่า “บรรดาผู้รู้ คือผู้สืบทอดมรดกของบรรดานบี” (บันทึกโดยบุคอรี)

แสดงว่า مَنْ لَا คือ บรรดาผู้รู้ ซึ่งเป็นคนที่สืบทอดไปถึงบรรดานบีและรซูล เมื่อเรามาศึกษาในประวัติศาสตร์ เราจะเห็นว่าบรรดานบีและรซูลถูกทดสอบ หลังจากนั้นผู้รู้ก็ถูกทดสอบ ในทุกยุค ทุกสมัย ผู้รู้ก็จะถูกทดสอบ เช่น บางคนติดคุก เพราะถูกรังแกและถูกบังคับให้บิดเบือนความจริง เขายอมพูดในสิ่งที่บิดเบือนความจริงจึงถูกจำคุกหรือการที่ผู้นำรัฐบังคับให้ออกฟัตวา

/ ตัวอย่างบททดสอบของผู้รู้

บททดสอบของอิมามอัล-สัรคอสิย (الإمام السَّرخِسي) เสียชีวิต ฮ.ศ. 483

ผู้นำของรัฐฮัรอรีย ซึ่งอยู่ใกล้เมืองคุรอซานในสมัยนั้น (ปัจจุบันคือส่วนหนึ่งของประเทศอิหร่าน) ได้แต่งงานกับภรรยา 4 คน และได้หย่ากับภรรยาคนที่ 4 แต่ยังไม่ผ่านอิดตะฮ์ (กำหนดเวลาหลังจากหย่า) แต่ผู้นำรัฐก็ได้ไปแต่งงานกับภรรยาคนที่ 5 ซึ่งถือว่าไม่ได้เพราะต้องให้คนที่ 4 หมั้นอิดตะฮ์ก่อน ซึ่งตอนนั้นมีพติของรัฐ คืออิมามอัล-สัรคอสิย ซึ่งท่านถูกถามว่ากรณีนี้ได้หรือไม่ ? ท่านก็ตอบว่าไม่ได้ ท่านจึงโดนจำคุกเป็นเวลา 10 กว่าปี คุกสมัยนั้นจะเป็นหลุม ท่านโดนจำคุกในหลุมโดยไม่มีกระดาดหรือปากกา จะเอาอาหารมาให้หนึ่งมือต่อวัน ลูกศิษย์ของท่านก็ได้มาเยี่ยมอิมามอัล-สัรคอสิย ท่านจึงได้รายงานความรู้จากความจำของท่านให้ลูกศิษย์ท่านนั้นฟัง ลูกศิษย์ก็ได้บันทึกไว้ จนกลายเป็นหนังสือที่โด่งดังมากที่ชื่อว่า (كتاب المبسوط) มีจำนวน 15 เล่มและในชีวิตประวัติของท่านก็ได้กล่าวถึงบททดสอบนี้ของท่านเอาไว้ด้วยเช่นกัน



ผู้รู้ คือผู้สืบทอดมรดกของบรรดานบี

และพวกเขาจะถูกทดสอบ

บททดสอบของอิมามอิบนุ ตัยมียะฮฺ (الإمام ابن تيمية) ฮ.ศ. 661-728

อิมามอิบนุตัยมียะฮฺ เคยโดยจำคุกเพราะฟัตวาว่า การหย่าภรรยาสามครั้ง คือนับหนึ่ง ซึ่งเป็นฟัตวาที่สวนทางกับฟัตวาของสี่มัซฮับในยุคนั้น ที่ฟัตวาว่า การหย่าสามครั้ง คือขาดการเป็นสามีภรรยาไปแล้ว แต่ท่านฟัตวาว่า การหย่าสามก็คือหนึ่งครั้ง ท่านจึงถูกส่งจำคุกประมาณ 4-5 ครั้ง แต่ทุกครั้งก็จะเป็นเรื่องการฟัตวาหรือถูกอิจญาจากผู้รู้และมีอยู่ครั้งหนึ่งที่ท่านถูกจับกุมเพราะฟัตวาเกี่ยวกับเรื่องอะกิเตฮฺ ในหนังสือที่ชื่อว่า อัลพะตาว่า อัลหะมาวียะฮฺ อัลกุบรอ (الفتاوى الحموية الكبرى) ซึ่งเป็นฟัตวาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮฺ

/ บรรดาผู้ศรัทธาล้วนถูกทดสอบ

ผู้ศรัทธาทุกคนแม้ไม่ใช่ผู้รู้ ก็จะถูกทดสอบ อัลลอฮฺ ตะอะลา ตรัสว่า

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

ความว่า “และแน่นอน เราจะทดลองพวกเจ้าด้วยสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากความกลัว ความหิวและด้วยความสูญเสีย (อย่างใดอย่างหนึ่ง) จากทรัพย์สิน ชีวิตและพืชผล และจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้ที่อดทน ” (สุเราะฮฺอัล-บะเกาะเราะฮฺ : 155)

และอัลลอฮฺ ตะอะลา ตรัสว่า

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

ความว่า “มนุษย์คิดหรือว่า พวกเขาจะถูกทอดทิ้งเพียงแต่พวกเขากล่าวว่าเราศรัทธาและพวกเขาจะไม่ถูกทดสอบกระนั้นหรือ ? ” (สุเราะฮฺอัล-อังกะบูต : 2)

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวว่า

فَدَكَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُخْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيَجْعَلُ فِيهَا، ثُمَّ يُؤْتَى بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نَصْفَيْنِ، وَيَمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ، مَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ

ความว่า “ก่อนหน้าพวกท่าน ได้มีชายคนหนึ่งเป็นผู้ศรัทธาถูกนำตัวลงไปในหลุม หลังจากนั้นเลื่อยจะถูกนำมาผ่าบนศีรษะของเขาจนเป็นสองซีกและจะใช้หวีที่ทำจากเหล็ก หวีลงไปในจุดที่ไม่มีเนื้อและกระดูก โดยเขาก็ไม่ได้ทั้งศาสนาของตัวเองไป” (บันทึกโดยบุคอรี)

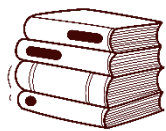
นี่บททดสอบของผู้ศรัทธาสามัญชนในอดีต และอัลลอฮฺ ตะอาลา ทรงตรัสว่า

فَتِلْ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ (4) النَّارِ ذَاتِ الْوُفُودِ (5) إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ (6)

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ (7)

ความว่า “บรรดาเจ้าของหลุมพรางถูกสาปแช่ง (4) ไฟที่เต็มไปด้วยเชื้อเพลิง (5) ขณะที่พวกเขานั่งอยู่ตรงหน้าไฟ (6) และพวกเขารู้เห็นเป็นพยานต่อสิ่งที่บรรดาลูกน้องกระทำ (จุดไฟเผา) กับบรรดาผู้ศรัทธา (7)” (สุเราะฮฺอัลบะรอะฮฺ : 4-7)

ผู้ศรัทธาถูกทดสอบขนาดถูกเผาในไฟ นี่คืบททดสอบของผู้ศรัทธาสามัญชน เมื่อเรามานึกถึงบททดสอบที่เราต้องผ่านแน่นอน ก่อนที่เราจะเป็นนักศึกษาหรือผู้รู้ นั้นจะมีบททดสอบของผู้ศรัทธาอยู่ที่เราจะต้องผ่านไป เช่น บททดสอบในเรื่องศาสนา มารยาท การทำมาหากิน ครอบครัว การศึกษา การตะวะฮฺ จะขอยกตัวอย่างบางส่วนของบททดสอบในยุคปัจจุบัน เพราะมันจะมีประโยชน์และมีความใกล้ชิดกับเรา



• มนุษย์คิดหรือว่า พวกเขาจะถูกทอดทิ้ง
เพียงแต่พวกเขากล่าวว่าเราศรัทธา
และพวกเขาจะไม่ถูกทดสอบกระนั้นหรือ ?

/ บททดสอบของนักศึกษาปัจจุบัน

บททดสอบของนักศึกษาปัจจุบันเป็นบททดสอบที่รุนแรง คืบททดสอบในยุคก่อนวันกิยามะฮฺ ซึ่งจะ
เป็นบททดสอบที่ผู้ศรัทธาทุกคนแทบต้องรับผลกระทบกับมัน นั่นคือศาสนาเป็นสิ่งที่แปลกหน้า (غُرْبًا غُرْبًا)

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غُرْبًا وَسَيَعُودُ غُرْبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ

ความว่า “อิสลามได้เริ่มขึ้นในสภาพที่แปลกหน้าและย้อนกลับอีกครั้งในสภาพที่แปลกหน้าเหมือนที่ได้เริ่ม
ดังนั้นความดีทั้งหลายจึงประสบแก่ผู้ที่แปลกหน้า” (บันทึกโดยมุสลิม)

يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، أَوْ يُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا

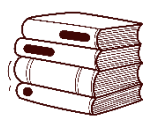
ความว่า “คน ๆ หนึ่งยามเช้าเขาเป็นผู้ศรัทธา พอยามเย็นเขาก็กลายเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธาหรือในยามเย็นเขาเป็นผู้ศรัทธา พอยามเช้าเขาเป็นผู้ปฏิเสธ เขายอมขายศาสนาด้วยสิ่งเล็กน้อยของโลกนี้” (บันทึกโดยมุสลิม)

/ ส่วนหนึ่งของบททดสอบนักศึกษาและผู้รู้ในยุคปัจจุบัน

1. บททดสอบในเรื่องเทคโนโลยี

ผมมองว่ามันเป็นบททดสอบในยุคสุดท้ายนี้ คือบททดสอบของเทคโนโลยี มันเป็นบททดสอบที่ร้ายแรง เป็นบททดสอบที่ทำให้ผู้ศรัทธารวมถึงนักศึกษาและผู้รู้ ไกล่ชิดและสนิทกับเทคโนโลยีมากกว่าอาจารย์มากกว่าพ่อแม่ มากกว่าภรรยาและลูก ๆ มีใครสละมและจับมือกับพ่อแม่มากกว่ามือถือบ้าง ? สาเหตุที่เทคโนโลยีเป็นบททดสอบร้ายแรงกว่านั้น คือเทคโนโลยีจะใกล้ชิดสำหรับนักศึกษามากกว่าตำรา มีนักศึกษาบางคนบอกว่าตำราอยู่ในเทคโนโลยีหมด คำถามคือหากตำราอยู่ในมือถือหรือเทคโนโลยี เวลาเราเปิด เราจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการอ่านตำราเหล่านั้นหรือไม่ ? มันเป็นบททดสอบจริง ๆ มันทำให้เราใกล้ชิดกับมันมากกว่าอัลกุรอานและหะดีษ มากกว่าตำราต่าง ๆ

ในสมัยก่อนคนเขาจะรู้ว่าคนนี้เป็นนักศึกษา เขาจะรู้ได้อย่างไร ? คำตอบคือ เขาจะรู้ด้วยการที่เห็นเขาถือตำรา ต้องถือตำรา หากไม่ถือตำราก็คือสามัญชน จะถือว่าเป็นนักศึกษาหรือผู้รู้ นั้นไปไหนมาไหนเขาต้องถือตำรา ต้องมีตำราอยู่กับมือ ในชีวิตประวัติของอิมามนะวะวี ได้เล่าว่า ช่วงที่ท่านศึกษา ท่านจะเรียนถึง 12 คาบต่อวัน เรียนตั้งแต่ซุบฮิจนถึงหลังอิชาอ ส่วนหลังอิชาอท่านจะทำการย่หนังสือและอ่านหนังสือ ใครที่เข้ามาห้องพักของอิมามนะวะวีเขาจะไม่มีที่นั่ง ท่านจะต้องเอาตำราออกเพื่อให้เพื่อนได้มานั่ง ปัจจุบันมันเป็นบททดสอบที่ทำให้เทคโนโลยีมาเบียดชีวิตของเรา จนกระทั่งครองศูนย์กลางของความภูมิใจของเรา ที่มันร้ายแรงและอันตรายกว่านั้นคือ อบรมมุขทั้งหลายที่มันเคยเป็นสิ่งเลวร้ายในสังคม ก็ถูกถ่ายทอดมาอยู่ในเทคโนโลยีทั้งหมด เช่น เกมต่าง ๆ การพนัน ภาพและวิดีโอโป๊ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเลวร้าย ที่มันทำลายวัฒนธรรมและศีลธรรม ทำลายศาสนาและคุณค่าของความรู้ มันก็อยู่ในเทคโนโลยีทั้งหมด ผมจึงมองว่าเทคโนโลยีคือบททดสอบที่คอยข้างร้ายแรงมาก



✦ บททดสอบที่ร้ายแรงของนักศึกษา คือ
นักศึกษาใกล้ชิดกับเทคโนโลยีมากกว่าตำรา

/ ทำอย่างไรเพื่อจะได้พ้นจากบททดสอบเรื่องเทคโนโลยี ?

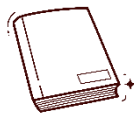
คำตอบคือ นักศึกษาต้องมีมาตรการในการที่จะพิสูจน์กับตัวเองว่า เทคโนโลยีเหล่านั้นมันไม่ได้เป็นเงื่อนไขสำคัญในชีวิตของเรา เปรียบเช่นที่อุละมาอรุ่นก่อนเขาเคยถูกทดสอบด้วยตำราเช่นกัน เพราะแต่ก่อนนั้นอุละมาอเขาถือว่าความรู้จะต้องอยู่ที่ความจำ ไม่ได้อยู่ที่กระดาษ ตัวอย่างเช่น อิมามฆอซาลี เมื่อท่านจะเดินทางไปเรียนรู้ที่ไหน ท่านก็จะพาทำราไปด้วย โดยใช้ธนูหลายตัวแบกตำรา จนครั้งหนึ่งท่านโดนโจรปล้น อิมามฆอซาลีก็นึกได้ว่ากับโจรว่า “จะเอาอะไรก็เอาไปให้หมดเลย แต่ขอรับรองว่า อย่าได้เอาตำราของฉันไปเลย เพราะฉันรักตำราของฉัน” โจรได้กล่าวว่า “ไม่จริง ถ้าท่านรักตำราของท่านจริง ความรู้ในตำราก็ต้องอยู่ในสมองของท่าน” หลังจากนั้นอิมามฆอซาลิจึงนำเหตุการณ์นี้มาเป็นบทเรียนว่า ท่านต้องท่องจำความรู้ ต้องให้ความรู้ที่อยู่ในสมอง

วันหนึ่งเราอาจจะอยู่ในสถานที่ที่ไม่มีอัลกุรอาน ไม่มีมือถือ แล้วเราอยากอ่านอัลกุรอาน แต่เราไม่ได้จดจำอัลกุรอานเลย มันจะน่าอับอายไหม ? หรือถ้าเราอ่านอัลกุรอานเหมือนกับคนทั่ว ๆ ไปที่ได้แค่สามกุล (สามสุเราะฮ์คือสุเราะฮ์อัลอิคลาส, อัลฟะลักและอันนาส) มันจะน่าอับอายไหม ? ถ้าหากว่าชาวบ้านที่ไม่ได้มาศึกษาที่เดียวกับเรา ไม่มีตำรา แต่เขามาขอความรู้จากเรา แต่เราไม่มีความรู้จนกว่าจะมีตำรา นั่นก็แสดงว่าเราไม่ใช่ผู้รู้ **ผู้รู้คือ ผู้ที่มีความรู้ในตัว** แม้กระทั่งมือถือ ถ้าความจำของมันเป็นใจได้มาก ราคาของมันก็จะยิ่งแพงเช่นเดียวกัน คุณค่าของผู้รู้ก็อยู่ที่ว่ามีความจำเท่าไร ดังนั้นเราลองทบทวนตัวเองดูว่า ระหว่างเรากับสามัญชนทั่วไป เราต่างอะไรกับเขาในเรื่องความรู้ ? เราสามารถทำอะไรได้ในส่วนที่เขาไม่มีแต่เรามี ? คือในที่นี้มันก็จะเพิ่มความท้าทายให้กับเรามากมาย แต่ที่ผมมองว่าเทคโนโลยีมันนำมาซึ่งอีกบททดสอบหนึ่ง นั่นคือความสุขสบาย

2. บททดสอบในเรื่องความสุขสบาย

ไม่มีอะไรที่เป็นศัตรูกับนักศึกษาและผู้รู้ที่ร้ายแรงกว่าความสุขสบาย ซึ่งความสุขสบายมีอยู่กับทุกเรื่อง เช่น ถ้าเรารู้สึกว่าอ่านหนังสือไม่เข้าใจแล้วก็ยอมที่จะไม่อ่านต่อ อันนี้เป็นการประกาศยอมแพ้ที่จะศึกษาหาความรู้ ความสุขสบายของนักศึกษาและผู้รู้ที่จะเป็นเงื่อนไขที่จะให้เขาต้องยอมรับเงื่อนไขของสังคม ที่จะมาต่อรองกับการบิดเบือนและเปลี่ยนแปลงศาสนา ยอมที่จะเปลี่ยนฟัตวา เปลี่ยนจุดยืนและอุดมการณ์ เพราะอะไร ? คำตอบคือ เพราะหากไม่ทำตามข้อต่อนั้น เขาก็จะไม่ให้เงินเดือน ไม่ให้รถ โดยยึดในความสุขสบาย ผู้รู้จึงต้องขายศาสนา ยอมแลกเปลี่ยนศาสนาเพื่อจะได้ซื้อความสุขสบาย นี่คืบททดสอบที่ยิ่งใหญ่แล้วเราจะทำอย่างไร ? ในยุคนี้เราต้องทำใจให้ได้ ทุกอย่างในโลกนี้ เราสามารถสละได้และเราต้องทำให้เขาได้เห็น เราอยู่โดยที่ไม่กินข้าวได้ อยู่กับชาวบ้านโดยไม่แต่งตัวหรูหราหรือเสื้อผ้าสวย ๆ ได้หรือเราอยู่โดยที่ไม่ได้มีอะไรที่มันหรูหรา ที่จะแสดงถึงความเป็นโต๊ะครู ที่ต้องดูดีมีความสง่างาม เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่มาตรฐานในแก่นแท้ของความรู้ เราต้องทดลองความลำบากในชีวิตของเราบ้าง เพื่อว่าในอนาคตหากมีใครจะมาต่อรองศาสนาและความรู้ หรือต่อรองในสิ่งที่เราเชื่อมั่นว่ามันถูกต้อง เพื่อให้เราได้ขายศาสนา เปลี่ยนจุดยืน ตอนนั้นเราจะมีความสามารถที่จะยืนหยัดได้และจะไม่นึกแม้แต่จะยอมเปลี่ยนในสิ่งที่เรายึดว่ามันถูกต้อง เช่น ลองกินข้าวเปล่ากับน้ำปลาบ้าง ทั้งหมดนี้เป็นการฝึกฝนให้เราได้สัมผัสกับบททดสอบก่อนที่มันจะมาถึงเรา เพราะ

สักวันหนึ่งมันจะเป็นสิ่งที่มาต่อรองในสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา คือเรื่องศาสนาและความรู้ที่อัลลอฮ์ได้แต่งตั้งให้เรา ผู้รู้ในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้รู้ดั้งเดิม อย่าให้ความรู้มาเปลี่ยนจุดยืนของเรา ไม่ใช่เครื่องแต่งกายที่จะทำให้เรากลายเป็นอุละมาอฺ แต่ให้สวมใส่เสื้อผ้าที่ดูง่าย ๆ ไม่ต้องหรูหราอะไรมากมาย เสื้อผ้าที่ทำให้ชาวบ้านเข้าถึงเราได้ ให้เรารู้สึกว่าเราไม่ได้เป็นคนแปลกหน้าที่เน้นแค่เครื่องแต่งกาย แต่เขาต้องการคนที่จะชี้แนะ คนที่จะชี้ขาดและคนที่ช่วยเหลือของเขาต่างหาก



หนังสือ คือเครื่องหมายของนักศึกษาและผู้รู้
และผู้รู้คือ ผู้ที่มีความรู้ในตัว

/ บททดสอบที่เราต้องพยายามผ่านพ้นให้ได้ คือเราต้องเข้าใจ ว่าอะไรคือความรู้ ?

ครั้งหนึ่งอิมามอะหมัด ถูกถามว่า อะไรคือความรู้ ? ท่านจึงตอบว่า ความรู้คือความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ และนี่คือสิ่งที่ตัวผมเองและผู้รู้หลายคนก็ยังไม่รู้ได้ นี่คือนิยามที่รุนแรงที่สุด เราต้องเข้าใจว่าความรู้คืออะไร ? เราแสวงหาความรู้เพื่ออะไร ? จบปริญญาโท ปริญญาเอก เพื่ออะไร ? ความรู้คือเรามีเนื้อหาของความรู้ ที่ไม่ใช่มนุษย์ให้คะแนนว่าเราเป็นผู้รู้ แต่อัลลอฮ์ต่างหากที่ให้คะแนนกับเรา อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ” (สุเราะฮฺฟาฏีร : 28)

นี่คือคะแนนที่อัลลอฮ์จะให้ทั้งหมด ดังนั้นผู้ที่ยำเกรงอัลลอฮ์ จะไม่เอาศาสนามาแลกเปลี่ยนกับโลกนี้ ไม่เอาจุดยืนของตัวเองมาแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่เล็กน้อย ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่จะทำให้เขาลำบากหรือขาดความสุขสบาย ยอมที่จะลำบากเพื่อปกป้องศาสนาของอัลลอฮ์ ปกป้องความถูกต้องของศาสนาให้ดำรงไว้ในสังคมและในหัวใจของคนทุกคนในสังคม



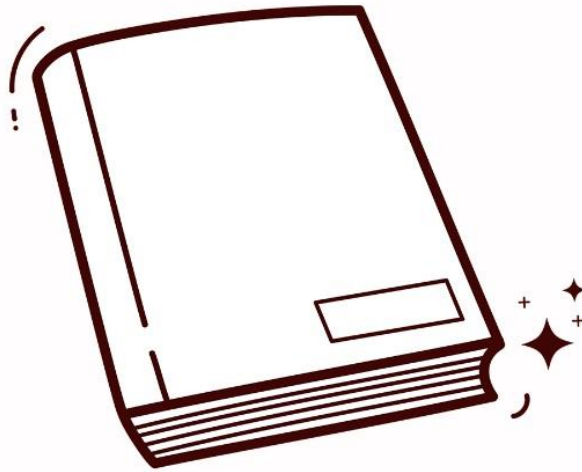
ความรู้ คือการยำเกรง

ขอต่ออัลลอฮ์ให้ผมและทุกคนที่มีร่วมในวันนี้ ได้เป็นผู้ที่หมั่นแสวงหาความรู้ และสักวันหนึ่ง ขอให้เราได้เป็นผู้รู้ที่พระองค์พอพระทัยและขออย่าได้เป็นอีกประเภทหนึ่ง คือผู้ที่โง่เขลา ดังคำพูดที่ว่า

كن عالماً أو متعلماً ولا تكن الثالثة فَتَهْلِكَ

“จงเป็นผู้รู้หรือผู้แสวงหาความรู้ จงอย่าได้เป็นประเภทที่สาม (คือคนที่โง่เขลา) ก็จะหายนะ”

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ



โดยแน่นอนในเรื่องราวของพวกเขา

เป็นบทเรียน

สำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา
(สุเราะฮ์ยูซุฟ : 111)

มารยาทเมื่อเห็นบททดสอบประสพกับผู้อื่น

ขอบคุณอัลลอฮ์ที่ให้เราไม่ได้พบกับบททดสอบเหมือนเขา
เห็นคุณค่าที่อัลลอฮ์ให้เราได้ปลอดภัยจากบททดสอบนั้น
ต้องได้ประโยชน์จากบททดสอบนั้น